

tä jouduttiin hylkäämään työvoimapulan vuoksi.

Kodinhoitajat suorittivat kaikkiaan 47 707 työpäivää, kotiavustajat 9 267 työpäivää ja jalkojenhoitajat 855 työpäivää. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yht. 335 540 mk. Kodinhoitajia oli kertomusvuonna kaikkiaan 235, joista johtavia kodinhoitajia seitsemän, kotiavustajia 42 ja jalkojenhoitajia neljä.

Vuonna 1972 aloitettua kotipalveluautotoimintaa jatkettiin.

*Kotipalvelu-
autot*

Kertomusvuonna *kodinhoitotoimisto* sai käyttöönsä kolmannen kotipalveluauton. Kaikki kotipalveluautot on varustettu tarkoituksenmukaisilla siivous- ja puhdistusvälineillä. Miehityksenä autoissa on kaksi kodinhoitajaa ja kaksi kotiavustajaa. Kyseessä oleva henkilökunta työskentelee työkohteissa pareittain tai yksinään riippuen tehtävien laadusta. Suoritettavat tehtävät ovat normaaleja kodinhoitajien ja kotiavustajien tehtäviä.

Kotipalveluauton avulla pyritään mm. helpottamaan niiden vanhusten ja muiden erityistä huolenpitoa tarvitsevien henkilöiden avunsaantia, jotka asuvat yleisen liikenteen kannalta katsoen hankalapääsyisillä alueilla ja jonne muuten on vaikeata saada järjestetyksi riittävässä määrin kodinhoitoapua.

9. Opintojen tukeminen, invalidihuolto, työhuolto, toipilasraha, sotilasavustus, kotiuttamisraha, vanhusten asumistuki ja vanhusten virkistystoiminta

*Valtion
opintotuki*

Valtion opintotukea koskevien säännösten mukaisesti välitettiin opintoraha- sekä opintolainan valtion takaus- ja korkotukihakemuksia valtion opintotukikeskukselle 1 090. Lisäksi annettiin lausuntoja oppilaitosten, säätiöiden, rahalaitosten ym. välityksellä jaettavia vapaaoppilaspaikkoja, stipendejä, opintolainoja ym. taloudellisia etuuksia hakevien opiskelijoiden taloudellisesta asemasta.

Lisäksi suoritettiin kaupungin varoista *kunnallista opintoavustusta* 104 875 mk yht. 445 helsinkiläiselle opiskelijalle, joiden valtiolta saama tuki oli riittämätön tai jotka muusta syystä olivat erikoisen tuen tarpeessa opiskeluaikanaan.

*Invalidi-
huolto*

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 1 473 ja lääkintähuoltoa 1 363 invalidia sairaalahoitona jälkihoitoneen, muuta kuntouttamishoitoa, tekojäseniä, tukisidoksia, pyörätuoleja, kuulolaitteita yms. apuneuvoja päivittäisissä toiminnoissa tarvittavia apuvälineitä, autoja, asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita sekä lääkintähuollon saamiseksi tarpeellisten matkojen kustannuksia. Lääkintähuoltomenojen kokonaismäärä oli 705 124 mk.

Invalidihuoltolain mukaisia *koulutus- ja valmennusmenoja* sekä *apurahoja ja opintolainoja* maksettiin 100 invalidille yhteensä 175 082 mk.

Työvälineiden ja raaka-aineiden hankintaan, oman yrityksen perustamiseen taikka työmatkoilla välttämättömän auton rahoittamiseen sai taloudellista tukea 22 invalidia, joille maksettiin *avustuksina ja lainoina* yht. 55 524 mk.

Invalidirahan saajia oli kertomusvuoden lopussa 2 489, joista sokeita tai heikkonäköisiä oli 321.

Työhuolto

Työhuoltoon varatusta määrärahasta maksettiin 27 invalidille yht. 23 589 mk avustuksena *apuvälineiden hankintaan*.

Sokeiden asumistukea maksettiin 5 varattomalle tai vähävaraiselle sokealle yht. 3 780 mk.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 5 sotaorvolle kaikkiaan 9 197 mk.

Työhuoltotoimiston tekemien esitysten ja lausuntojen sekä *opintotukihakemusten* välitysten yhteismäärä oli 5 595.

Tuberkuloosi- ja reumapotilaille jaettavia toipilarahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 241 henkilölle yht. 217 835 mk. Tuberkuloositoipilaita oli 188 ja reumaatikkoja 53. Toipilarahaa maksettiin varattomalle toipilaalle 350 mk kuukaudessa, vähävaraiselle 250 mk kuukaudessa ja tyydyttävässä taloudellisessa asemassa olevalle 125 mk kuukaudessa. Toipilarahaa maksetaan enintään kuuden kuukauden ajalta. Poikkeustapauksissa voidaan toipilarahaa vielä antaa lisää kolmelta kuukaudelta.

Toipilaraha

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla 445 tapauksessa kaikkiaan 1 293 552 mk.

Sotilasavustus

Kotiuttamisrahaa maksettiin kotiuttamisrahain nojalla kertomusvuonna 538 henkilölle yhteensä 80 700 mk.

Kotiuttamisraha

Vanhusten *väli aikaista asumistukea* maksettiin vuoden 1969 loppuun saakka. Vuoden 1970 alusta lukien tuli voimaan laki kansaneläkkeisiin liitetystä asumistuesta, jolloin alettiin maksaa vanhusten väli aikaisen asumistuen lisäksi eräin edellytyksin henkilöille, jotka joulukuussa 1969 olivat saaneet vanhusten väli aikaista asumistukea ja joiden kansaneläkelaitokselta saama asumistuki oli pienempi kuin vanhusten väli aikainen asumistuki oli ollut tai joiden anomuksen kansaneläkelaitos oli kokonaan hylännyt. Vanhusten väli aikaisen asumistuen lisäksi maksettiin kertomusvuonna 3 (ed. v. 35) vanhukselle yhteensä 370 mk. Viimeinen väli aikaisen asumistuen lisä maksettiin kertomusvuoden elokuussa.

Vanhusten asumistuki

Kertomusvuonna jatkettiin ja kehitettiin vuonna 1970 aloitettua huoltoviraston järjestämää vanhusten virkistystoimintaa. Sen piiriin kuuluivat lähinnä 60 v. täyttäneet huoltotoimistojen ja kodinhoitotoimiston asiakkaat sekä kotisairaanhoidossa olevat potilaat, mutta toimintaan osallistui myös mm. järjestöissä ja seurakuntien vanhustenkerhoissa käyviä vanhuksia. Vanhusten asuintaloissa asuvat osallistuivat juhliin ja teatteriesityksiin.

Vanhusten virkistystoiminta

Huoltolautakunnan 12.2.1973 tekemän päätöksen mukaisesti ei enää pidetty virkistystoimintaan osallistumisen edellytyksenä kansaneläkkeen täyden tukiosan saantia. Kuitenkin annettiin etusija taloudellista etua merkitseviä virkistyspalveluja, esimerkiksi teatterilippuja jaettaessa huoltotoimistojen asiakkaille ja muille heikossa taloudellisessa asemassa oleville.

Virkistystoiminnan *tavoitteena* on eläkeikäisten aktivoiminen monipuoliseen ja erilaisia virkeitä antavaan toimintaan sekä luoda vanhuksille mahdollisuudet osallistua omien kykyjensä ja voimiansa mukaisiin virkistys-, harrastus- yms. toimintoihin. Erityisesti pyritään vanhusten omatoimisuuden tehostamiseen, tarkoituksena on siten osaltaan torjua vanhusten yksinäisyyttä, turvattuutta ja sopeutumattomuutta sekä laitoshoidon tarvetta. Tämän lisäksi toiminnan tarkoituksena on koordinoita ja tukea järjestöjen harjoittamaa vanhusten virkistystoimintaa.

Kertomusvuoden merkittävin tapahtuma oli *kolmannen vanhusten virkistyskeskuksen* avaaminen Pihlajasaareissa 1.7.

Pihlajasaaren samoin kuin *Tarvon ja Meilahden virkistyskeskukset* toimivat ns. avoimien ovien periaatteella siten, että niihin pääsivät kaikki 60 vuotta täyttäneet helsinkiläiset. Meilahden virkistyskeskus oli avoinna maanantaista perjantaihin myös talvikautena sekä Tarvon virkistyskeskus kesä kautena maanantaista perjantaihin ja talvikautena vain keskiviikkoisin ja perjantaisin. Kertomusvuoden tammi- ja helmikuun ajan Tarvon virkistyskeskus oli suljettuna korjaustöiden takia. Pihlajasaaren virkistyskeskus oli kertomusvuonna avoinna kokeilunluonteisesti 1.7. - 31.8.

Meilahden ja Tarvon virkistyskeskuksissa järjestettiin osittain *ohjelmoitua toimintaa*. Ohjelmaan

kuului juhla- ja virkistystilaisuuksia, joissa vanhuksat itse suorittivat ainakin osan ohjelmasta sekä retkiä, kuntovoimistelua ja muuta liikuntaa. Työtuvat järjestivät ohjattua askartelutoimintaa ja halukkaiden käytössä oli lisäksi erilaisia pelejä, sanoma- ja aikakauslehtiä yms. Tarvon virkistyskeskuksen toimintaan sisältyi myös päivätansseja, Meilahden toimintaan tanssi ei sen sijaan kuulunut.

Pihlajasaaren virkistyskeskuksen *kokeilunluonteinen* toiminta tapahtui urheilu- ja ulkoiluvirastolta vuokratussa kiinteistössä läntisessä Pihlajasaarella. Toiminta oli suunniteltu tapahtuvaksi »tee se itse» periaatteella. Vanhuksat osallituivat mm. saarella olevan rakennuksen kunnostukseen. Lisäksi vanhuksilla oli mahdollisuus kahvin keittoon ja grillaamiseen sekä kevyen aterian valmistukseen omista raaka-aineista. Urheilu- ja ulkoiluvirasto järjesti kolmena päivänä viikossa ohjattua kuntoilukuntaa.

Kertomusvuonna järjestettiin entiseen tapaan vanhuksille mahdollisuus osallistua mm. 80 teatteri näytökseen, 20 elokuvaesitykseen, 12 konserttiin, 6 juhlaan, 23 retkeen ja 5 ruoanvalmistuskurssiin. Helsingin IV sairaanhoitajakoulun oppilaiden antamaa jalkojenhoitoa sai 313 vanhusta. Edellä mainittuihin eri tilaisuuksiin yms. jaettiin yht. 31 219 *vapaalippua*.

Uutena toimintamuotona *jaettiin lippuja* Kansallisopperaan ja kaupungin omistamiin uimahalleihin.

Yhteistoimintaa jatkettiin virkistystoimintaa harjoittavien järjestöjen sekä kaupungin eräiden virastojen ja laitosten kanssa.

Vanhusten virkistystoimintaan käytettiin palkkausmenoja lukuun ottamatta 89 120 mk. Lisäksi avustettiin vanhusten virkistystoimintaa harjoittavia järjestöjä.

Loma- toiminta

Huoltolautakunnan tekemän päätöksen mukaisesti tehtiin Äitien Lomahuolto r.y.:n kanssa sopimus huoltoviraston osoittamien 60 vuotta täyttäneiden helsinkiläisten ottamisesta Äitien Lomahuolto r.y.:n jäsenjärjestön lomakoteihin. Talousarvioon varatusta määrärahasta maksettiin 172 varattoman tai vähävaraisen vanhuksen täysihoitomaksuna yhteensä 17 430 mk.

10. Huoltolautakunnan työtuvat

Työntekijät ja toiminta

Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 116 ja työsuhteessa olevia 24. Osa työtupien huoltosuhteessa olevista työntekijöistä työskenteli Koskelan sairaskodin työhuoneissa.

Varsinaisen suojatyön ja vanhusten askarrutuksen lisäksi työtuvat toimivat kaupungin tekstiilien sekä nahka- ja kumitavaroiden *yhteishankintaelimenä*. Suurimpina asiakkaina olivat keskuspesula, huoltolaitokset, sairaalat, lasten päiväkodit, kansakoulu ja terveydenhoitovirasto, joille valmistettiin mm. erilaisia liinavaatteita, henkilökunnan suojavaatteita ja verhoja. Lisäksi suoritettiin huonekalujen korjaus-, verhoilu- ja kunnostustöitä. Mattokutomossa kudottiin mattoja kaupungin omille laitoksille ja yksityisille henkilöille. Työtupien keskusvarasto välitti erilaisia tekstiilituotteita ja kankaita kaupungin virastoille ja laitoksille. Jalkineiden, vaatteiden yms. jakelu huoltoavun saajille ja vähävaraisille kansakoulujen oppilaille oli niin ikään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien *työntekijöiden lukumäärä* oli suurimmillaan lokakuussa (113) ja pienimmillään (93) toukokuussa. Kaikkien työntekijöiden keskimääräinen luku kuukausittain oli 124. Työ- ja huoltopäiviä oli koko vuonna 29 338, niistä huoltosuhteessa olevien 23 193 ja työsopimussuhteessa olevien 6 145. Työsopimussuhteessa olevien työntekijöiden keskim. päiväansio oli 61.70 mk ja huoltosuhteessa olevien keskim. työraha 9.51 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai sen korvauksena 6.50 mk ja 1.2. lukien 7.20 mk sekä 4.12. lukien 8.60 mk. Vapaa-lauantai-ilta ja arkipäivien kohdalle sattuvilta juhlapäiviltä maksettiin ruoka-avustusta 6.50 mk, 1.2. lukien 7.20 mk ja 4.12. lukien 8.60 mk.